

Kf §
Ks § 330

5. Mer påverkbar VA-taxa – svar på uppdrag

Dnr 2016/329-450

Kommunfullmäktige gav 2016-10-31, § 188 Västervik Miljö & Energi AB i uppdrag att redovisa hur VA-taxan kan bli mer påverkbar.

Västervik Miljö & Energi AB behandlade 2017-09-21, § 84 WSPs rapport från 23 maj 2017 med en utredning av en mer påverkbar VA-taxa. Sammanfattningsvis framkommer i utredningen att dagens konstruktion medger möjlighet att påverka vattenkostnaden med en lägre vattenförbrukning. Dock ger det litet utslag för kunden då kubikmeteravgiften är liten i relation till andra kostnader. Utredningen menar också att det är eftersträvansvärt för huvudmannen med en högre andel fasta avgifter, då det ger förutsägbarhet.

Kommunstyrelsens förvaltning anger i skrivelse 9 oktober 2017 att man inte har något ytterligare att tillföra ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att godkänna lämnad redovisning om hur VA-taxan kan bli mer påverkbar som svar på uppdraget.

Yrkande

Ordföranden med instämmande av Mariann Gustafsson (V), Gunnar Jansson (S) och Tommy Ivarsson (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Harald Hjalmarsson (M) yrkar att Västervik Miljö & Energi AB får i uppdrag att ändra VA-taxan så det lönar sig mer att spara vatten.

Ordföranden ställer de två yrkandena mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifallit sitt eget m.fl. yrkande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna lämnad redovisning om hur VA-taxan kan bli mer påverkbar som svar på uppdraget.

Handlingar i ärendet:

Kommunstyrelsens beslut 2017-10-16, § 330

Västervik Miljö & Energi ABs beslut 2017-09-21, § 84 (utsänd tidigare)

WSPs utredning 23 maj 2017 (utsänd tidigare)

Expedieras till:

Västervik Miljö & Energi AB

Justerandes sign

2017-10-09

Kommunsekreterare
Johan Hägglund
0490-254024
johan.hagglund@vastervik.se

Kommunstyrelsen

Västervik Miljö & Energi ABs svar på uppdrag om mer påverkbar VA-taxa

Kommunfullmäktige gav 2016-10-31, § 188 Västervik Miljö & Energi AB i uppdrag att redovisa hur VA-taxan kan bli mer påverkbar.

Västervik Miljö & Energi AB behandlade 2017-09-21, § 84 WSPs rapport från 23 maj 2017 med en utredning av en mer påverkbar VA-taxa.

Sammanfattningsvis framkommer i utredningen att dagens konstruktion medger möjlighet att påverka vattenkostnaden med en lägre vattenförbrukning. Dock ger det litet utslag för kunden då kubikmeteravgiften är liten i relation till andra kostnader. Utredningen menar också att det är eftersträvansvärt för huvudmannen med en högre andel fasta avgifter, då det ger förutsägbarhet.

Kommunstyrelsens förvaltning har inte något ytterligare att tillföra ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att godkänna lämnad redovisning om hur VA-taxan kan bli mer påverkbar som svar på uppdraget.

Anders Björlin
Kommundirektör

Västerviks Kommun

593 80 Västervik, Besöksadress: Fabriksgatan 21, Vxl: 0490-25 40 00
Fax: 0490-25 40 61, E-post: vasterviks.kommun@vastervik.se, www.vastervik.se

§ 84

Redovisning av uppdrag i ägardirektiv att utreda mer påverkbar VA-taxa

Ett av verksamhetsmålen i ägardirektivet för 2017 är att redovisa till kommunfullmäktige hur VA-taxan kan bli mer påverkbar. Med anledning av detta har en extern konsult anlitats för att utreda frågan.

Ruben Öbergs redogörelse visar att det är en relativt enkel åtgärd att göra taxan mer påverkbar, vilket åstadkoms genom en omfördelning av förhållandet mellan fasta och rörliga intäkter. I dagsläget är förhållandet ungefär 28 % fasta/72 % rörliga intäkter. Motsvarande förhållande på kostnadssidan är ungefär 82 % fasta/18 % rörliga.

Utredningen beskriver också konsekvenserna av en ökad rörlig del i taxan och vikten av att VA-huvudmannen har en förutsägbarhet i skötseln av VA-kollektivets medel.

Styrelsen föreslås besluta att godkänna utredningen om ökad påverkbar VA-taxa samt överlämna densamma till ägaren.

Styrelsen beslutar

att godkänna utredningen om ökad påverkbar VA-taxa samt överlämna densamma till ägaren.

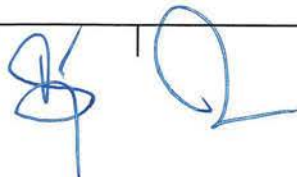
Handlingar i ärendet:

WSP utredning

Expedieras till:

Kommunstyrelsen

Justerandes sign

UTDRAGSBESTYRKANDE

Västervik

2017-05-23

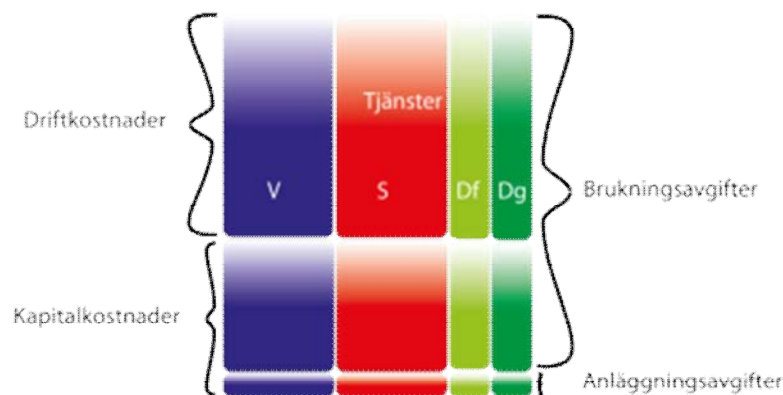
Avgifternas finansiering av kostnaderna

En fastighet ska betala bruksavgifter i relation till de vattentjänster som fastigheten har tillgång till. Det är ett politiskt beslut hur verksamheten finansieras med avgifter eller skattemedel. Intäkterna från bruksavgifterna ska dock i möjligaste mån spegla VA-verksamhetens kostnader.

Bruksavgifter är en periodisk avgift för drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra nödvändiga kostnader för att tillhandahålla vattentjänsterna som inte täcks av anläggningsavgiften. Vilket kan illustreras i bilden till höger.

Svenskt Vattens basförslag har gett förslag på fördelning av de olika vattentjänsterna/avgiftsändamålen med olika procentsatser. VA-huvudmannen kan eftersträva att dessa procentsatser väljs så att vattenavgifterna täcker vattenkostnader, spillvattenavgifter täcker spillvattenkostnader och dagvattenavgifter täcker dagvattenkostnader totalt sett. Enligt § 12, i taxan, görs en sådan fördelning uppdelat på de olika vattentjänsterna.

Det står huvudmannen fritt att fördela avgifterna mellan fast och rörligt. Minst den rörliga delen av VA-huvudmannens kostnader måste vara rörliga. Högre andel fasta kostnader ger VA-huvudmannen bättre förutsägbarhet när det gäller intäkterna. Det är därför en rekommendation att öka den fasta delen.

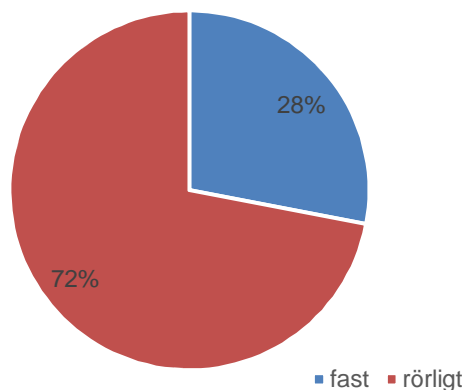

Bild: Källa, WSP

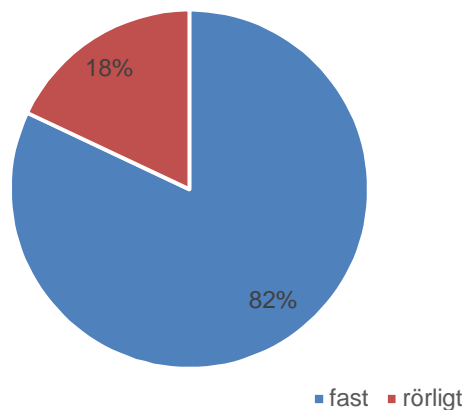
* V (Vatten), S (Spillvatten), Df (Dagvatten fastighet) och Dg (Dagvatten gata).

VA-huvudmannens intäkter och kostnader

Figur 1. Intäkter från brukningsavgifter, fördelat på fast och rörlig avgift

Figur 2. Huvudmannens kostnader, fördelat på fasta och rörliga kostnader.

Avgifter enligt VA-taxan fördelas mellan brukarna med utgångspunkt i hur stor nytta respektive brukare har av tjänsten. Huvudmannens intäkter från brukningsavgiften ska täcka huvudmannens totala kostnader för drift, underhåll och förnyelse, det vill säga allt utom investeringar vid nyanslutningar.

Brukningsavgiften består av en fast del och en rörlig del. Den rörliga delen utgörs av ett pris per kubikmeter vatten respektive spillvatten och brukaren betalar för förbrukad mängd. Den fasta delen ska täcka ovan nämnda kostnader för vatten, spillvatten och dagvatten.

Flera kommuner tillämpar idag en stor rörlig avgift och en liten fast avgift med hänvisning till att brukarna ska ges stor möjlighet att påverka sina egna kostnader. Dock är inte huvudmannens kostnader per producerad eller behandlad volym vatten linjär.

Huvudmannens intäkter och kostnader illustreras i diagrammen till höger. Från figur 1 kan utläsas att det fasta avgifterna utgör 28 % och de rörliga 72 %. I figur 2 visas hur huvudmannens kostnader fördelas, 82 % av kostnaderna är fasta medans endast 18 % är rörliga.

VA-huvudmannen har ett ansvar mot VA-kollektivet att förvalta kollektivets medel på bästa tänkbara sätt. Att skapa ett avgiftssystem som är stabilt inför konjunktursvängningar samt behov av investeringar utifrån nya lagar och krav. En intäktsfördelning som speglar huvudmannens kostnader kan därför anses vara eftersträfvansvärt för en god förvaltning av kollektivets medel och för en hög leveranssäkerhet.

Hur påverkas vattenanvändning av ett rörligt pris?

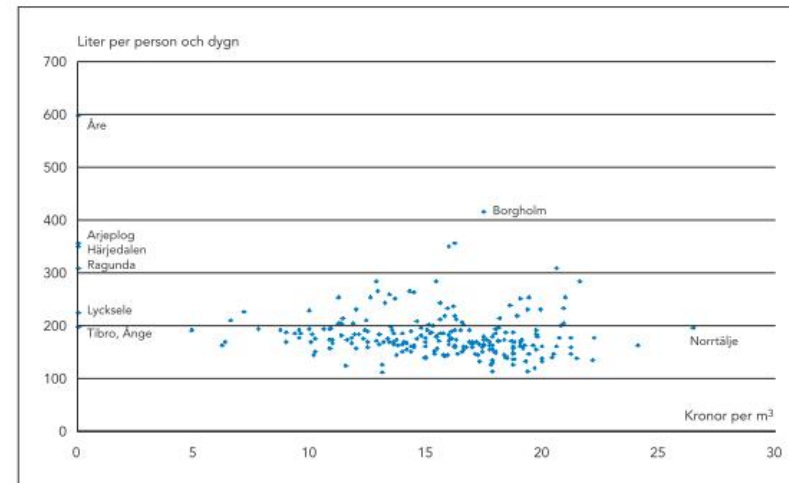
En relevant fråga är hur påverkas vattenanvändningen i hushållen av det rörliga kubikmeterpriset? Leder en större del rörlig avgift i VA-taxan till en lägre vattenförbrukning?

I Sverige har vi traditionellt velat premiera en låg vattenförbrukning genom att låta brukarna påverka sina VA-kostnader med en viss andel rörligt vattenpris beroende av förbrukning. Enligt vår kännedom finns det få studier som bekräftar att en rörlig kubikmeteravgift fungerar som incitament till lägre vattenförbrukning.

Vi har hittat en studie som visar samband mellan pris och hushållens förbrukning (SVU-rapport 2008-7). Där hänvisas till en statistisk analys som visar samband mellan rörligt pris och specifik förbrukning i svenska kommuner år 1997. Som framgår av diagrammet till höger finns en antydning till en mycket svag minskning av vattenanvändningen när priset ökar. Priskänsligheten var sådan att förbrukningen minskade med knappt fyra liter per dygn och person om kubikmeterpriset ökade med 1 krona.

Slutsatsen från denna analys är att en rörlig kubikmeteravgift har en begränsad effekt som styrmedel för att påverka hushållens förbrukning.

Eftersom kostnaderna endast påverkas obetydligt av minskade levererade volymer medan intäkterna vid en taxa med stor rörlig del påverkas betydligt mer så måste kommunen höja kubikmeteravgiften vid minskade volymer för att täcka nödvändiga kostnader. Det minskar den rörliga taxans funktion som incitament.

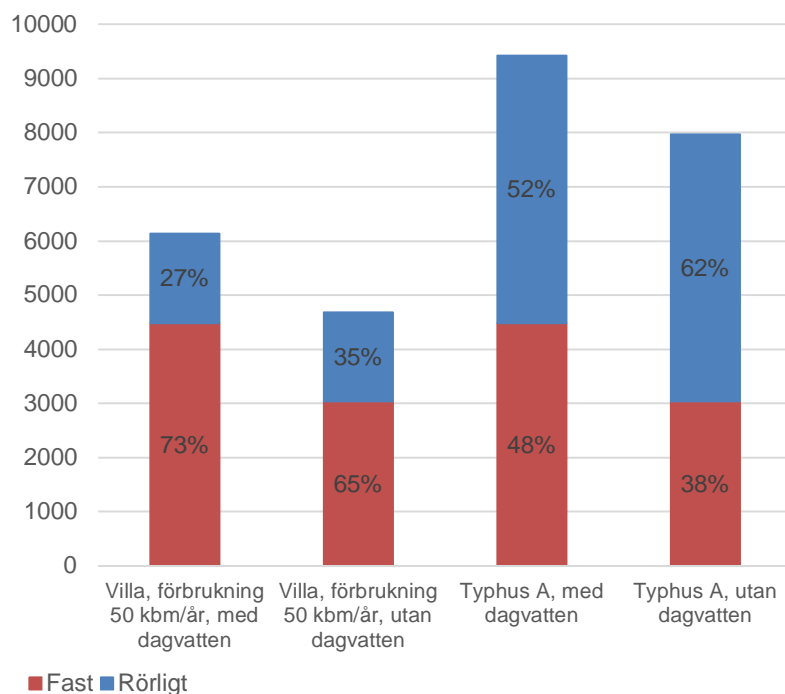
Figur 3 Samband mellan rörligt pris och specifik förbrukning i svenska kommuner år 1997. Källa SVU-rapport 2008-7. I figuren redovisas också vattenanvändningen i sex kommuner som slopat vattenmätarna i småhusen och enbart har en fast avgift. I diagrammet kan man notera en hög siffra för Borgholm som är en kommun med många sommarboende i fritidshus.

Fördelning fast/rörligt för konsument

En låg förbrukning har en relativt låg andel rörlig avgift och en högre andel fast avgift än hur andelen fast/rörligt fördelas vid en högre förbrukning. Detta förhållande illustreras i figur 4.

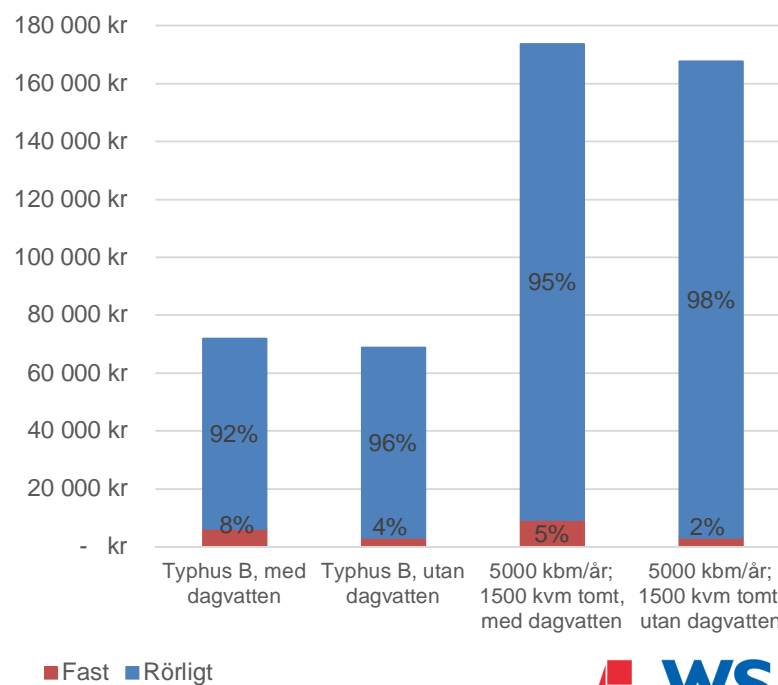
10% för Typhus A motsvarar 15 m³. Om konsumenten sparar så mycket vatten innebär det att den sparar ca 40 kr/månad, eller annorlunda uttryckt sänker sina kostnader för VA med ca 5 %.

Figur 4- Fördelning fast/rörligt för konsument, Typhus A

För typhus B och större fastigheter utgörs nästan hela kostnaden av rörlig avgift. Det innebär en stor möjlighet att påverka avgiften med en lägre vattenförbrukning. Om en fastighetsägare till ett hus med 15 lägenheter, motsvarande typhus B, minskar förbrukning med 10 % minskas kostnaderna för vatten med 9%. Vattenförbrukning utgör mindre än 10 % av driftskostnaderna för en fastighet. Detta ska jämföras med värmekostnaden kostnaden för uppvärmning av fastighetens ytor och tappvatten som motsvarar cirka 25 % av den totala drift- och underhållskostnaden. så i praktiken är kostnadsbesparingen för vatten relativt liten.

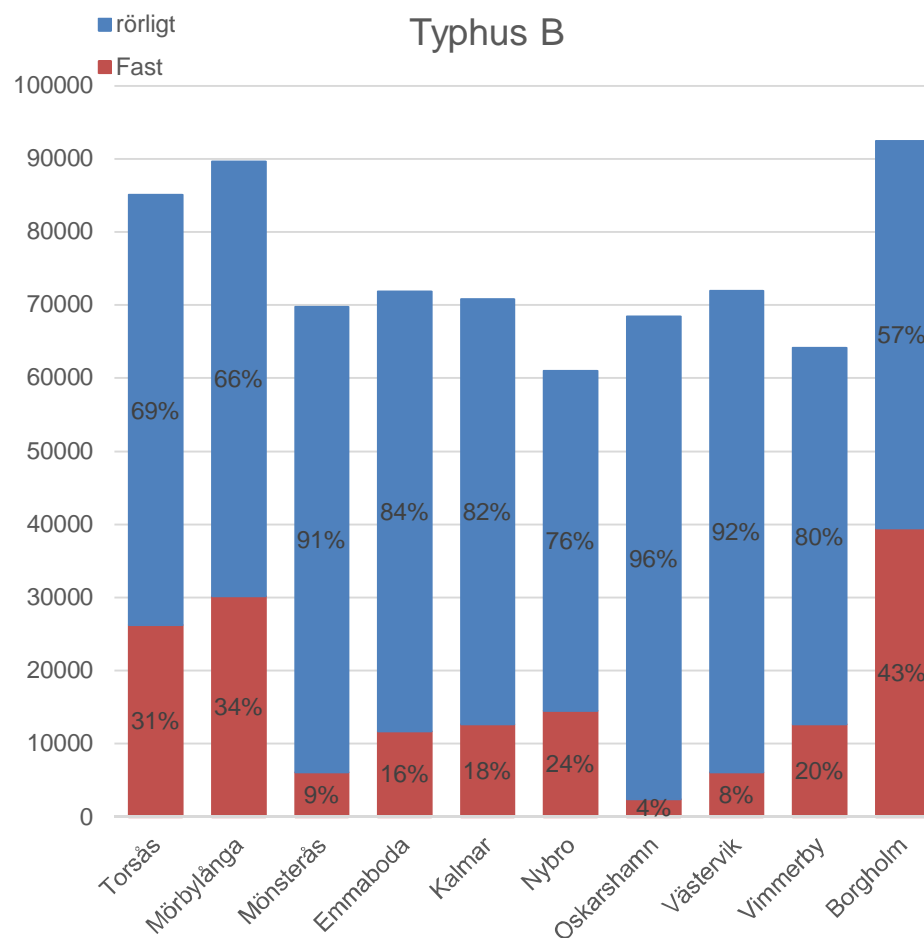
Figur 5- Fördelning fast/rörligt för konsument, Typhus B

Fördelning fast/rörlig i taxan i ett urval kommuner

I grafen till höger visas en jämförelse mellan fördelning fast/rörlig avgift i taxan för Typhus B i ett urval av kommuner. Jämförelsen visar att Västervik har en relativt hög rörlig del för Typhus B i jämförelse med de andra kommunerna.

Slutsats

WSP har analyserat fördelningen av hur fasta och rörliga avgifter och kostnader fördelas.

Det kan konstateras att dagens konstruktion medger möjlighet att påverka vattenkostnaden med en lägre vattenförbrukning.

I praktiken får dock en rörlig kubikmeteravgift en mycket liten påverkan på ett hushålls eller en verksamhets ekonomi då kostnaden för vatten är mycket liten i relation till andra kostnader.

För huvudmannen är det eftersträvansvärt med en högre andel fasta avgifter, då detta bidrar till förutsägbarhet avseende förvaltning av kollektivets medel.